Anekant Education Society's

Tuljaram Chaturchand College, Baramati

(Autonomous)

Two Year Degree Programme in Marathi

(Faculty of Arts)

CBCS Syllabus

M.A. (Marathi) Part-I Semester -I

For Department of Marathi

Tuljaram Chaturchand College, Baramati

Choice Based Credit System Syllabus (2023 Pattern)

(As Per NEP 2020)

To be implemented from Academic Year 2023-2024

Title of the Programme: M.A.(Marathi)

Preamble

AES's Tuljaram Chaturchand College has made the decision to change the syllabus of across various faculties from June, 2023 by incorporating the guidelines and provisions outlined in the National Education Policy (NEP), 2020. The NEP envisions making education more holistic and effective and to lay emphasis on the integration of general (academic) education, vocational education and experiential learning. The NEP introduces holistic and multidisciplinary education that would help to develop intellectual, scientific, social, physical, emotional, ethical and moral capacities of the students. The NEP 2020 envisages flexible curricular structures and learning based outcome approach for the development of the students. By establishing a nationally accepted and internationally comparable credit structure and courses framework, the NEP 2020 aims to promote educational excellence, facilitate seamless academic mobility, and enhance the global competitiveness of Indian students. It fosters a system where educational achievements can be recognized and valued not only within the country but also in the international arena, expanding opportunities and opening doors for students to pursue their aspirations on a global scale.

In response to the rapid advancements in Arts the evolving approaches in various domains of Marathi and related subjects, the Board of Studies in Marathi at Tuljaram Chaturchand College, Baramati - Pune, has developed the curriculum for the first semester of M.A. Part-I Marathi , which goes beyond traditional academic boundaries. The syllabus is aligned with the NEP 2020 guidelines to ensure that students receive an education that prepares them for the challenges and opportunities of the 21st century. This syllabus has been designed under the framework of the Choice Based Credit System (CBCS), taking into consideration the guidelines set forth by the National Education Policy (NEP) 2020, LOCF (UGC), NCrF, NHEQF, Prof. R.D. Kulkarni's Report, Government of Maharashtra's General Resolution dated 20th April and 16th May 2023, and the Circular issued by SPPU, Pune on 31st May 2023.

पदवी व पदव्युत्तर मराठी : ठळक वैशिष्ट्ये

भाषा, साहित्य व विविध कलांच्या माध्यमातून होणारे विविध आविष्कार यांचा अभ्यास करणारी विद्या शाखा म्हणून कला शाखा ओळखली जाते. मराठी विषयाची पदवी प्राप्त केलेला विद्यार्थी जीवन जगण्यासाठी विविध प्रकारची कौशल्ये अवगत करू शकेल. साहित्य आणि भाषेच्या ज्ञानामुळे विद्यार्थ्याला करिअरच्या विविध वाटा सुलभ होतील. भाषा व साहित्याच्या अभ्यासाने विद्यार्थ्यांची जीवनदृष्टी विकसित होईल व त्याला जीवन जगण्यास बळ मिळेल. विद्यार्थ्यांच्या ज्ञानाच्या कक्षा विस्तारतील. असा विद्यार्थी एक समर्थ, सुसंस्कृत व भाषासंपन्न नागरिक बनू शकेल. निरामय समाजनिर्मितीसाठी हे महत्वाचे आहे. सध्याच्या काळात समाजाचे जीवनमान उंचावण्यासाठी - गुणवत्तापूर्ण व प्रगत जीवन जगता येण्यासाठी सामाजिक, सांस्कृतिक, नैतिकमूल्यांचे अधिष्ठान असणे व ज्ञानवृद्धीसाठी नाविण्यपूर्ण व कौशल्याधिष्टित अभ्यासक्रम देणे हाच एकमेव मार्ग आहे.

राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण-2020 च्या निर्देशानुसार तर भाषाभ्यासाची नवनवीन तंत्रे विद्यार्थी आत्मसात करतीलच. तसेच प्रसार माध्यमातील विविध सर्जनशील संधी प्राप्त करण्यास विद्यार्थ्यांना मदत होईल. साहित्याची भाषा, व्यवहाराची भाषा आणि शास्त्रीय वाङ्मयाची भाषा यातील फरकही विद्यार्थ्यांना समजेल. त्यांचे जीवनाकडे पाहण्याचे परिप्रेक्ष्य विस्तारेल. निवेदक, सूत्रसंचालक, मुलाखतकार, जनसंपर्क अधिकारी, पटकथा लेखक, मुद्रित शोधक, संपादक, वार्ताहर, स्तंभलेखक, माध्यम संवादक, प्रकल्प लेखक, अनुवादक, भाषांतरकार, प्रकाशक, लेखक, नाटककार, अशा भाषा व साहित्याशी संबंधित असंख्य संधी विद्यार्थ्यांना खुणावत आहेत. त्या सदर अभ्यासक्रमातून उपलब्ध होतील, त्या दृष्टीने पदवी व पदव्युत्तर अभ्यासक्रमात मूलभूत बदल करण्यात आलेले आहेत. मराठी भाषेचे सर्जनशील उपयोजन, स्पर्धा परीक्षांसाठी आवश्यक मराठीचे व्याकरण, मराठी भाषेची विविध कौशल्ये, मराठी भाषेचे संगणकीय उपयोजन, आधुनिक व इलेक्ट्रॉनिक माध्यमांसाठी लेखन, व्यावसायिक व माहितीपर लेखन, भाषांतर, रूपांतर, अनुवाद, वाङ्मयव्यवहार व प्रकाशन व्यवसाय, शब्दांकन इ. विषयांचा समावेश करण्यात आलेला आहे. साहित्य आणि भाषेच्या अभ्यासामुळे विद्यार्थ्यांच्या अधिष्ठान अभ्यासाचा पाया पक्का होईल व विद्यार्थी साहित्य आणि समाजाच्या सहसंबंधाचे आकलन करू लागेल. त्यातून त्यांची समाजाकडे पाहण्याची एक व्यापक दृष्टी विकसित होईल.

साहित्यनिर्मितीच्या प्रेरणा, लेखक कवींची व्यक्तित्वे, साहित्यकृती, साहित्यिक, साहित्याची वैशिष्ट्ये, भारतीय साहित्य विचाराचा परिचय, भाषाविज्ञान, साहित्यकृतींचा संहितानिष्ठ अभ्यास, समीक्षा विचार व साहित्य संशोधन, वाङ्मयप्रकाराची संकल्पना, ग्रामीण व दलित साहित्य प्रवाह, स्त्रीवादी साहित्य प्रवाह, आदिवासी साहित्य प्रवाह, प्राचीन व अर्वाचीन विशेष लेखकाचा अभ्यास, साहित्याचा सामाजिक दृष्टीने अभ्यास, साहित्याचे आंतर्विद्याक्षेत्रीय संशोधन, पदवी पातळीवरील संशोधन, व्यावहारिक व उपयोजित मराठी, प्रसारमाध्यमांसाठी लेखन कौशल्ये, समकालीन समाज इ. विषयांशी विद्यार्थी परिचित होईल. भाषेचे विविध व्यवहार आणि साहित्याच्या संदर्भातील भाषा व्यवहार याविषयी विद्यार्थ्यांची आकलनाची क्षमता निश्चितच वाढेल. लेखन- संपादन, भाषांतर- लेखन, रूपांतर, जाहिरात लेखन, पटकथा लेखन यासंबंधीच्या लेखन प्रकारांत विद्यार्थी पारंगत होईल . वक्तृत्व कला, संभाषण कौशल्ये, प्रासंगिक लेखन या प्रकाराबद्दल चे ज्ञान विद्यार्थी अवगत करतील.

मानवाने निर्माण केलेल्या भाषा, विविध बोलींचा अभ्यास त्यातील संदेश व्यवहार हे मराठी भाषेचे अभ्यासक्षेत्र आहे. मानवी मनाचा आणि प्रतिभेचा कल्पकतापूर्ण आविष्कार तसेच नीतीमूल्यांचा अभ्यास, वाङ्मयीन मूल्ये आणि जीवन मूल्यांचा अभ्यास, माणसाच्या नैतिक व सौंदर्य मूल्यांविषयीचा अभ्यास विद्यार्थी करू लागेल, साहित्य, चित्रकला, वास्तुकला व ललित कला तसेच नाट्य, संगीत, नृत्य, चित्रपट या प्रयोगाधिष्ठित कला जगभरातील मानवी संस्कृतीचा पोत जाणून घेणाऱ्या कला आहेत, या कलांचा विशेष अभ्यास करण्याची क्षमता विद्यार्थी मिळवू शकेल. मराठी भाषेच्या अभ्यासाने विद्यार्थ्यांची जीवनाकडे पाहण्याची नवी दृष्टी विकसित होईल. पदवी प्राप्त केलेला विद्यार्थी अधिक स्पष्ट, अभिरुची संपन्न आणि संस्कारित व जबाबदार नागरिक बनेल, असा विश्वास वाटतो.

Programme Specific Outcomes (PSOs)

PSO1. मराठी भाषा आणि वाङ्मयाविषयीचे प्रगत ज्ञान होईल.
PSO2. विविध माध्यमांमध्ये भाषा अभ्यास व उपयोजनाच्या संधी विकसित होतील. तसेच समकालीन वाङ्मयीन प्रवाहांचे व्यवस्थित आकलन होईल.
PSO3. वाङ्मयीन व सामाजिक प्रश्नांसंबंधी विचार करण्याची जाण वाढीस लागेल.
PSO4. साहित्याच्या लक्षणांबाबत विचारांची आणि वाङ्मयीन मूल्यमापनाच्या दृष्टीची समज विकसित होईल.
PSO5. साहित्याभ्यासाच्या संदर्भात प्रस्तुत- अप्रस्तुतेची जाण निर्माण करण्यास मदत होईल.
PSO6. विद्यार्थ्यांची चिकित्सक अभ्यासाची क्षमता विकसित होईल.
PSO7. विशिष्ट कालखंडातील साहित्याच्या अभ्यासाच्या व्याप्ती बद्दल विद्यार्थ्यांची जाण वाढीस लागण्यास मदत होईल.
PSO8. साहित्यकृतीच्या, साहित्यप्रकारांच्या, तौलनिक अभ्यासाची दिशा, व्याप्ती व मर्यादा याबाबतीत समज निर्माण होण्यास मदत होईल.
PSO9. साहित्याविषयीची प्राचीन, मध्ययुगीन, आधुनिक, भारतीय व पाश्चात्य विचारांबाबत समज वाढविण्यास मदत होईल.
PSO10. साहित्याच्या अभ्यासातून विद्यार्थ्यांच्या सूक्ष्म, विश्लेषक व चिकित्सक अभ्यास करण्याच्या क्षमतेमध्ये वाढ होईल.
PSO11. भाषेचे विविध व्यवहार आणि साहित्याच्या संदर्भातील भाषा व्यवहार याविषयीची आकलनाची क्षमता विकसित होईल.
PSO12. विद्यार्थ्यांची भाषिक अभिव्यक्ती सुधारण्यास तसेच पर्यायाने समाजाची भाषिक अभिवृद्धी विकसित होण्याची प्रक्रिया सुरू होईल.
PSO13. लेखन- संपादन, लेखन- विद्या, भाषांतर, रूपांतर, अनुवाद, वक्तृत्व कला, नाट्यकला, या अभिव्यक्तीच्या आविष्कार प्रकार व प्रक्रियांविषयी तसेच त्यासंबंधीची माहिती होईल.
PSO14. लेखकाच्या समग्र लेखक म्हणून अभ्यासाची जाण विकसित होईल तसेच विविध साहित्य प्रवाहांची माहिती होईल व अशा अभ्यासाच्या आकलनक्षमतेत वाढ होईल.
PSO15. समीक्षा आणि उपयोजित समीक्षा याविषयी योग्य समीक्षादृष्टी तयार होण्यास मदत होईल तसेच समीक्षा करण्याची क्षमता विकसित होईल.
PSO16. विद्यार्थ्यांची संशोधक वृत्ती व संशोधन करण्याची क्षमता विकसित होईल.
PSO17. एक जबाबदार नागरिक या दृष्टीने नैतिक व सामाजिक मूल्ये, साहित्य व सांस्कृतिक मूल्ये, राष्ट्रीय मूल्यांचे संवर्धन पर्यावरण संरक्षणव संवर्धन,समाजभान याविषयीची विद्यार्थ्यांची जाणीव विकसित होईल.

.

Anekant Education Society's

Tuljaram Chaturchand College, Baramati

(Autonomous)

Board of Studies (BOS) in Marathi

From 2022-23 to 2024-25

Anekant Education Society's

Tuljaram Chaturchand College, Baramati

(Autonomous)

Board of Studies (BOS) in Marathi

From 2022-23 to 2024-25

Sr. No	Name of Attendees	Designation
1	Prof. Dr . Seema Naik –Gosavi	Chairman
2.	Dr. Mukta Ambhere	Internal Member
3.	Mr. Santoshkumar Daphalapurkar	Internal Member
4.	Dr. Sunil Khamgal	Internal Member
5.	Dr. Rajkuamr Tarade	Internal Member
6.	Prof.Dr. Tukaram Rongate	Vice-Chancellor Nominee
7.	Prof. Dr. Randhir Shinde	Expert from other University
8.	Prof. Dr. Dasoo Vaidya	Expert from other University
10.	Hon. Raj Kazi	Journalist & Author
11.	Hon. Girish Bhandwalkar	Meritorious Alumni
12	Dr. Ranjana Nemade	BOS Member
15	Mr. Gaurav Shinde	PG Student
16	Bibiaysha Landage	PG Student

Anekant Education Society's

Tuljaram Chaturchand College of Arts, Science and Commerce, Baramati
(Autonomous)

Credit Distribution Structure for (M. A. Marathi) Part-I (2023 Pattern)

Year	Level	Sem.	Major		Research Methodology (RM)	OJT/ FP	RP	Cum. Cr.
			Mandatory	Electives				
I	6.0	Sem-I	MAR-501-MJM: [illegible] -I **(Credit 04)** MAR -502-MJM: [illegible] **(Credit 04)** MAR 503-MJM: [illegible] : [illegible] **(Credit 04)** MAR -504-MJM: [illegible] **(Credit 02)**	MAR -511-MJE: [illegible] **(Credit 04)**	MAR -521-RM: Research Methodology in Marathi **(Credit 04)**	--	--	**22**
		Sem- II	MAR -551-MJM: [illegible] -II **(Credit 04)** MAR -552-MJM: [illegible] **(Credit 04)** MAR -553-MJM: [illegible]: [illegible] **(Credit 04)** MAR -554-MJM: [illegible] **(Credit 02)**	MAR -561-MJE : [illegible] **Credit 04)**	--	MAR -581-OJT/FP **Credit 04**	--	**22**
Cum. Cr.			**28**	**8**	**4**	**4**	**--**	**44**

1 Credit = 15 Hrs.

Anekant Education Society's

Tuljaram Chaturchand College of Arts, Science and Commerce, Baramati (Autonomous)

Course Structure for (M. A. Marathi) Part-I (2023 Pattern)

Sem	Course Type	Course Code	Course Title	Theory/ Practical	No. of Credits
I	Major (Mandatory)	MAR -501-MJM	[illegible] -I	Theory	04
	Major (Mandatory)	MAR -502-MJM	[illegible] ([illegible])	Theory	04
	Major (Mandatory)	MAR -503-MJM	[illegible]: [illegible]	Theory l	04
	Major (Mandatory)	MAR -504-MJM	[illegible]	Theory	02
	Major (Elective)	MAR -511-MJE	[illegible]	Theory	04
	Research Methodology (RM)	MAR -521-RM	Research Methodology in Marathi	Theory	04
	Total Credits Semester I				**22**
II	Major (Mandatory)	MAR -551-MJM	[illegible] -II	Theory	04
	Major (Mandatory)	MAR -552-MJM	[illegible] ([illegible])	Theory	04
	Major (Mandatory)	MAR -553-MJM	[illegible]: [illegible]	Theory	04
	Major (Mandatory)	MAR -554-MJM	[illegible]	Theory	02
	Major (Elective)	MAR 561-MJE	[illegible]	Theory	04
	On Job Training (OJT)/Field Project (FP)	MAR -581-OJT/FP	On Job Training/Field Project relevant to the major course.	Training/ Project	04
	Total Credits Semester II				**22**
	Cumulative Credits of Semester I and II				**44**

CBCS Syllabus as per NEP 2020 for M.A. I
(2023 Pattern)

Name of the Programme	:	**M. A. MARATHI**
Program Code	:	**PAMAR**
Class	:	**M. A. I**
Semester	:	**I**
Course Type	:	**Major Mandatory (Theory)**
Course Name	:	□□□□□□□□□□□ □ □□□□□□□□ □□□□□□ □□□-□
Course Code	:	**MAR-501-MJM**
No. of Lectures	:	**60**
No. of Credits	:	**4**

Course Objectives:

1. विद्यार्थ्यांच्या विविध स्तरावरील भाषिक कौशल्ये व क्षमता विकसित करणे.
2. विद्यार्थ्यांना व्यक्तिमत्व विकासाबरोबरच उद्योग व्यवसायासाठीची भाषिक कौशल्ये आत्मसात करता यावीत.
3. प्रमाणभाषा लेखन, मुद्रित शोधन या संकल्पनांचे प्रत्यक्षात उपयोजन करता येणे.
4. लिखित माध्यमांसाठी तसेच आकाशवाणी व दूरदर्शन या माध्यमांसाठी मुलाखत लेखनाची तंत्रे व कौशल्य वापरता येण्याची क्षमता विकसित करणे.
5. संभाषण कौशल्याची क्षमता विकसित करून त्याचे उपयोजन करता येणे.
6. मुद्रित शोधनाची क्षेत्रे कोणकोणती आहेत याचे आकलन व्हावे.
7. प्रकाशन संस्था, प्रसारमाध्यमे ,जाहिरात क्षेत्र इ. क्षेत्रातील मुद्रित शोधनाचे नेमके स्थान समजून घेणे.

Course Outcomes:

CO1. विद्यार्थ्यांना व्यवहारांमध्ये भाषेची विविध उपयोजित कौशल्य आत्मसात करण्याची क्षमता विकसित होईल.
CO2. प्रगत भाषिक कौशल्ये विकसित होतील.
CO3. संस्था व वाङ्मयीन व्यवहार यामध्ये कामाच्या संधी उपलब्ध होतील
CO4. वाङ्मयीन व भाषिक जाणीवा विकसित होतील.
CO5. विद्यार्थी रोजगार क्षमता व त्यामध्ये प्राविण्य आत्मसात करेल.
CO6. ग्रंथ निर्मिती व मांडणीचे स्वरूप समजेल
CO7. मुलाखत लेखन व माध्यमनिहाय मुलाखतींचे तंत्र यासंबंधीचे आकलन होईल.

Topics and Learning Points

1.	□□□□□	□□□□ □□
१	**मराठीच्या प्रमाण भाषेचे लेखन व लेखन विषयक नियम** १. मराठी भाषा- लिपी आणि व्याकरण २. शब्दांच्याजाती,विभक्ती प्रत्यय,विरामचिन्हे इ. ३. मराठीचे प्रमाणलेखन विषयक नियम संकल्पना ४. लेखन विषयक नियमांची आवश्यकता ५. लेखन विषयक नियम	□□
१०	**मुद्रित शोधण्याची संकल्पना व स्वरूप** १. मुद्रितशोधनाची संकल्पना २. मुद्रित साधनांची आवश्यकता ३. मुद्रित शोधनाची क्षेत्रे ४. मुद्रितशोधनाची चिन्ह व्यवस्था, खुणा व त्यांचा वापर ५. मुद्रित शोधकाची गुणवैशिष्ट्ये. ६. मुद्रित शोधनासाठी नमुना उतारा	□□
३	**वाड्मयीन व्यवहार व प्रकाशन संस्था** १. विविध साहित्य संस्था व त्यांची मुखपत्रे २. साहित्य संस्थांचे वाड्मयीन कार्य ३. साहित्य संमेलनाची भूमिका व सद्य:स्थिती	□□
४	**वाड्मयीन नियतकालिके व अनियतकालिकांची कार्ये.** १. वाड्मयीन नियतकालिकांचे कार्य २.अनियतकालिकांची चळवळ व भूमिका ३. दिवाळी अंक विशेषांक, स्मरणिका इत्यादींचे संपादन, मांडणी, जाहिरात. ४.ISSNची माहिती	□□
५	**प्रकाशन व्यवसायाचे स्वरूप** 1. प्रकाशन संस्था ,प्रकाशन व्यवसाय,पुस्तक प्रकाशन 2. ग्रंथ मांडणी, संहिता निवड, मुखपृष्ठ ,मलपृष्ठ ,सजावट, पुस्तक बांधणी ,पुस्तकबांधणीचे प्रकार,जाहिरात व वितरणव्यवस्था. 3.ISBNची माहिती.	□□
६	**मुलाखत स्वरूप, संकल्पना, मुलाखत लेखन** 1. मुलाखतीचे स्वरूप तंत्र व कौशल्य मुलाखतीची पूर्वतयारी प्रश्नसूची इत्यादी 2. मुलाखतीचे प्रकार, माध्यमनिहाय मुलाखती विषयनिहाय मुलाखती 3. मुद्रित माध्यमांसाठी मुलाखत लेखन 4.आकाशवाणीसाठी मुलाखत लेखन 5.दूरदर्शनसाठी मुलाखत लेखन.	□□

संदर्भ ग्रंथ :

१ व्यावहारिक मराठी- पुणे विद्यापीठ प्रकाशन
२. व्यावहारिक मराठी -डॉ. कल्याण काळे, डॉ.द.दि.पुंडे
३. व्यावहारिक मराठी संपादक स्नेहल तावरे स्नेहवर्धन प्रकाशन पुणे
४. व्यावहारिक मराठी -डॉ .लीला गोविलकर, डॉ. .जयश्री पाटणकर ,पुणे
५. व्यावहारिक मराठी - डॉ.सयाजीराजे मोकाशी डॉ.रंजना नेमाडे
६. व्यावहारिक मराठी-ल.रा.नसिराबादकर फडके प्रकाशन ,कोल्हापूर
७. मराठी शुद्धलेखन प्रदीप -मो.रा .वाळंबे नितीन प्रकाशन ,पुणे
८. मराठी लेखन मार्गदर्शिका- यास्मिन शेख राज्य मराठी विकास संस्था, मुंबई.
९. मराठी भाषेची संवाद कौशल्ये -य.च.म.मुक्त विद्यापीठ, नाशिक.
१०. संपादन: स्वरूप कौशल्ये :य.च.म.मुक्त विद्यापीठ, नाशिक
११. मुद्रित शोधन वाय ए धायगुडे दि. पूना प्रेस ओनर्स असोसिएशन, मुंबई.
१२. भाषा: स्वरूप सामर्थ्य व सौंदर्य- डॉ. वा.के.लेले, राजहंस प्रकाशन, पुणे.

****

CBCS Syllabus as per NEP 2020 for M.A. I
(2023 Pattern)

Name of the Programme : M.A. (MARATHI)
Programme Code : PAMAR
Class : M. A. I
Semester : I
Course Type : Major Mandatory (Theory)
Course Name : मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (प्रारंभ ते इ.स. १६००)
Course Code : MAR-502-MJM
No. of lectures : 60
No. of Credit : 04

Course Objectives:

1. मराठी भाषेची उत्पत्ती, विकास व बदलाचा अभ्यास करणे.
2. मध्ययुगीन साहित्यामधील विविध वाड्मयीन प्रवाहांचे स्वरूप आणि कार्य यांचा आढावा घेणे.
3. मध्ययुगीन काळातील गद्य आणि पद्य वाड्मयाचे आकलन, आस्वाद आणि विश्लेषण करणे.
4. महानुभाव आणि संत साहित्याचा विद्यार्थ्यांना परिचय करून देणे.
5. मध्ययुगीन भाषेचा आणि शिलालेखांचा अभ्यास करणे.
6. संत कवि/ कवयित्रींच्या काव्याचा आशय समजून घेणे.
7. संतांच्या सामाजिक योगदानाचा आढावा घेणे.
8. सद्यकालात संत साहित्याचे महत्त्व लक्षात आणून देणे. .

Course Outcomes:

CO1. मध्ययुगीन काळातील मराठी साहित्याचे स्वरूप लक्षात येईल.
CO2. विद्यार्थ्यांना मराठी भाषेची उत्पत्ती व विकासाचे आकलन होईल.
CO3. भक्ति संप्रदायचे साहित्यिक योगदान कळून येईल.
CO4. संतांच्या सामाजिक जाणिवेचे स्वरूप समजून घेता येईल.
CO5. मध्ययुगीन काळातील संत आणि त्यांची चळवळ यातील सहसंबंध लक्षात येतील.
CO6. तत्कालीन सामाजिक व सांस्कृतिक परिस्थितीची जाणीव होईल.
CO7. मराठी भाषेच्या व साहित्याच्या बदलाचा काळानुसार अभ्यास करता येईल.
CO8. सद्यकालात संत साहित्याचे महत्त्व लक्षात येईल.

Topics and Learning Points

घटक	तपशील	तासिका
१	**महाराष्ट्र मराठी भाषा उगम आणि विकास** १.१ महाराष्ट्र मराठी भाषा : उगम आणि विकास १.२ कोरीव लेखांचे स्वरूप १.३ शिलालेख व ताम्रपट	□□
२	**आद्यकवी मुकुंदराज** २.१ मुकुंदराजाची काव्यनिर्मिती : प्रेरणा व स्वरूप २.२ मुकुंदाराजांची ग्रंथसंपदा २.३ हेमाडपंडित	□□
3	**महानुभाव संप्रदायाचे वाड्मय** 3.१ महानुभाव संप्रदाय ३.२ महानुभाव संप्रदायाचे वाड्मय ३.३ साती ग्रंथांचे वाड्मय परंपरेतील स्थान	१०
४	**वारकरी संप्रदायाची काव्यसंपदा** ४.१ वारकरी संप्रदाय ४.२ संत ज्ञानेश्वर ४.३ संत नामदेव ४.३ संत एकनाथ	१०
५	**संतमेळ्याची अभंगवाणी** ५.१ संतमेळ्याची अभंगरचना ५.२ संत कवयित्रीचे योगदान	□□
६	**विविध धर्मीय कवींची काव्यरचना** ६.१ ख्रिस्ती धर्मीय कवी ६.२ मुस्लिम धर्मीय कवी ६.३ जैन धर्मीय कवी	□□

संदर्भ ग्रंथ-

1. प्राचीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास – डॉ. ल. रा. नसिराबादकर
1. प्राचीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास भाग १ ते ७ डॉ. अ. ना.देशपांडे
2. प्राचीन मराठी वाङ्मयाचे स्वरूप – डॉ. ह.श्री.शेणोलीकर
3. पाच संतकवी – डॉ. शं. गो. तुळपुळे
4. संत, पंत, तंत – श्री. म. माटे
5. प्राचीन मराठी गद्य : प्रेरणा आणि परंपरा – श्री. रं. कुलकर्णी
6. मराठी वाङ्मयाचा विवेचक इतिहास – डॉ. प्र. न. जोशी
7. मराठी वाङ्मयाचा इतिहास – 1,2,3 प्रकाशक, महाराष्ट्र साहित्य परिषद,पुणे
8. वारकरी संप्रदाय आणि संत साहित्य – डॉ. शिवाजीराव मोहिते
9. ज्ञानेश्वरीतील समाजदर्शन – डॉ. तानाजी पाटील
10. महानुभाव मराठी वाड्मय – वा.ना. देशपांडे
11. महानुभाव पंथ आणि त्यांचे वाड्मय - डॉ. शं. गो. तुळपुळे
12. शिलालेख व कोरीव लेख – डॉ. यू. म.पठाण

CBCS Syllabus as per NEP 2020 for M.A. I
(2023 Pattern)

Name of the Programme	:	**M.A. MARATHI**
Program Code	:	**PAMAR**
Class	:	**M. A. I**
Semester	:	**I**
Course Type	:	**Major Mandatory (Theory)**
Course Name	:	**भाषाविज्ञान : वर्णनात्मक**
Course Code	:	**MAR-503-MJM**
No. of Lectures	:	**60**
No. of Credits	:	**4**

Course Objectives:

१) विद्यार्थ्यांना मराठी भाषेचे प्रगत ज्ञान करून देणे.
२) भाषेच्या अभ्यासाच्या विविध पद्धतींचा परिचय करून देणे त्यांचे महत्त्व समजावून देणे.
३) भाषेचा इतर क्षेत्राची असलेला संबंध लक्षात घेऊन त्यानुसार त्याचा वापर करणे.
४) विद्यार्थ्यांना भाषेच्या स्वरूपाचा परिचय करून देणे.
५) विद्यार्थ्यांना भाषेच्या अभ्यासाच्या अंगाचा परिचय करून देणे.
६) भाषेच्या उच्चारण प्रक्रियचे ज्ञान करून देणे.
७) विद्यार्थांना अर्थ प्रकारचे ज्ञान करून देणे.

Course Outcomes:

CO1- विद्यार्थ्यांना शास्त्रीय दृष्टीने आदेशात्मक भाषेचा परिचय होईल.
CO2- मराठी भाषेबद्दल विद्यार्थ्यांची आवड निर्माण होईल.
C03-मराठी भाषेचा इतर क्षेत्राशी असलेला सबंध लक्षात येईल.
C04- विद्यार्थ्यांना मराठी भाषेचे स्वरूप व कार्य समजून येईल.
CO5-विद्यार्थ्यांना भाषेच्या अभ्यासाच्या अंगाचा परिचय होईल.
CO6-शास्त्रीयदृष्ट्या मराठी भाषेचे उच्चारण प्रक्रियेचे ज्ञान होईल.
CO7-विद्यार्थांना अर्थ प्रकारचे ज्ञान होईल.

Topics and Learning Points

घटक	तपशील	तासिका
१	**भाषा : लक्षणे, स्वरूप व कार्य** १.१ भाषा म्हणजे काय? १.२ भाषेचे स्वरूप व कार्य १.३ मानवेतर जीवनातील संदेशन १.४ भाषेची लक्षणे १.५ भाषेच्या अभ्यासाची अंगे	१०
२	**मराठीचे ध्वनी परिवर्तन व भाषा विज्ञान आणि इतर शास्त्रे** २.१ ध्वनी परिवर्तन म्हणजे काय? २.२ भाषेची उच्चारण प्रक्रिया,उच्चारण प्रक्रियेचे प्रकार २.३ समाजशास्त्र, मानसशास्त्र, कोश विज्ञान, बोली भूगोल	१०
३	**भाषा विज्ञानाच्या अभ्यास पद्धती आणि संकल्पना स्पष्टीकरण** ३.१ वर्णनात्मक ३.२ ऐतिहासिक ३.३ सामाजिक ३.४ तुलनात्मक ३.५ संकल्पना स्पष्टीकरण: व्यवहारिक भाषा साहित्याची भाषा, भाषा-भाषण, उच्चारणाची भाषा- लिहिण्याची भाषा	१०
४	**स्वनिम विचार** ४.१ स्वनिमविचार:संकल्पना ४.२ स्वनिमविश्लेषणाची तंत्रे, स्वनिमांचे प्रकार: खंडयुक्त, खंडाधिष्ठित	१०
५	**रुपिमविचार** ५.१.१ रूपिम विश्लेषणाची तंत्रे ५.२.२ रूपिमांचे प्रकार ५.३.३ मराठीची शब्दघटना **वाक्यविचार** ५.२.१ वाक्य विश्लेषण , प्रथमोपस्थित संघटक पद्धती	१०
६	**अर्थविचार** ४.१ अर्थ प्रकार ४.२ अर्थक्षेत्र ४.३ घटक विश्लेषण ४.४ अर्थ परिवर्तनाचा मराठी भाषेवरील परिणाम	१०

संदर्भ ग्रंथ

१) भाषा आणि भाषाशास्त्र- डॉ. श्री. न. गजेंद्रगडकर
२) मराठीचा भाषिक अभ्यास: संपा.मु. श्री. कानडे
३) भाषाविज्ञान वर्णनात्मक आणि ऐतिहासिक- संपा: डॉ.मालशे डॉ. इनामदार डॉ. सोमण
४) वर्णनात्मक भाषाविज्ञान: स्वरूप आणि पद्धती-संपा: डॉ.कल्याण काळे,डॉ. अंजली सोमण
५) अभिनव भाषाविज्ञान- डॉ. गं.ना जोगळेकर
६) भाषाविज्ञान परीचय-डॉ. मालशे डॉ. पुंडे डॉ. सोमण
७) आधुनिक भाषाविज्ञान: सिद्धांत आणि उपयोजन-डॉ. मिलिंद मालशे
८) सुबोध भाषाशास्त्र- प्र. न. जोशी
९) सुलभ भाषाविज्ञान-डॉ. दत्तात्रेय पुंडे
१०) मराठीचे वर्णनात्मक भाषाविज्ञान-डॉ. महेंद्र कदम
११) ऐतिहासिक भाषाशास्त्र- र. रा. गोसावी
१२) भाषा इतिहास आणि भूगोल- डॉ. ना. गो. कालेलकर

****

CBCS Syllabus as per NEP 2020 for M.A. I
(2023 Pattern)

Name of the Programme	: M.A. MARATHI
Program Code	: **PAMAR**
Class	: **M.A.** I
Semester	: I
Course Type	: **Major Mandatory (Theory)**
Course Name	: □□□□□□□□□□ □□□□□□□
Course Code	: **MAR-504- MJM**
No. of Lectures	: 30
No. of Credits	: 02

Course Objectives:

- वृत्तपत्राचे संपादन स्वरूप समजावून घेणे.
- वृत्तपत्रीय संपादन प्रक्रिया, व्याप्ती जाणून घेणे.
- वृत्तपत्राच्या संपादकीय संस्कारांची विद्यार्थ्यांना माहिती होईल.
- संपादन प्रक्रियेतील घटकांची ओळख होईल.
- मुद्रण तंत्रातील बदलांची माहिती होईल.
- मुद्रित शोधनाचे महत्त्व लक्षात येईल.
- संपादन विभागाची माहिती होईल.

Course Outcomes:

CO1 वृत्तपत्र संपादनाची प्रक्रिया व पद्धती समजेल

CO2 वृत्तपत्र व्यवहार, वृत्तपत्र संपादनातील घटक, विविध सदरे,स्तंभ इ.ची ओळख होईल व त्याचे उपयोजन मूल्य समजेल.

CO3 विद्यार्थी वृत्तपत्र संपादन कौशल्ये आत्मसात करतील.

CO4 संपादकीय कौशल्य यांचा सहसंबंध विद्यार्थ्यांच्या लक्षात येईल.

CO5 मुद्रित शोधनातील बारकावे, मुद्रितशोधनाच्या खुणा ,चिन्ह, यांच्या वापराचा सराव होईल.

CO6 विद्यार्थी संपादन करायला शिकतील.

CO7 विद्यार्थ्यांच्या वृत्तपत्र संपादन व त्यातील मुद्रित शोधनाचे महत्त्व या संकल्पना स्पष्ट होतील.

Topics and Learning Points

घटक	तपशील	तासिका
१	**वृत्तपत्रीय लेखनाचे स्वरूप व उद्दिष्टे** १.१.स्वरुप-बातमी, अग्रलेख, इतर लेख (फीचर्स) उद्दिष्टे -माहिती, शिक्षण व मनोरंजन १ २.. वृत्तपत्रातील लेखांचे प्रकार १.२.१) वृत्तलेख, १.२.२) लोकरुची वार्ता, १.२.३) हलकेफुलके लेख , १.२.४) व्यक्तिचित्रणात्मक लेख, १.२.५) प्रासंगिक लेख	१०
2	**वृत्तपत्रांचे संपादन** २(१.संपादकाची भूमिका व कार्य.. २(२.पत्राच्या पानाचे नियोजन २ (३.वृत्तपत्राचे व्यवस्थापन २(४.वृत्तपत्राची सजावट २(५.संपादकीय संस्काराचे आठ टप्पे	१०
3	**संपादक व संपादकीय विभाग, व्यवस्थापन** ३(१. संपादकीय विभागाची रचना.संपादक (मुख्य) ३(२. व्यवस्थापकीय संपादक, ३(३. कार्यकारी संपादक ३ (४.वृत्त संपादक (सहसंपादक), ३ (५.मुख्य उपसंपादक, ३ (६.उपसंपादक, ३ (७.वार्ताहर, छायाचित्रकार, अंशकालीन वार्ताहर,	१०

संदर्भग्रंथ-

- भारतीय ग्रंथ मुद्रण, बापूराव नाईक ,कँ.गो.ग.लिमटे ट्रस्ट ,पुणे १९८०
- मराठी ग्रंथ प्रकाशाची २०० वर्ष, शरद गोगटे, राजहंस प्रकाशन ,पुणे ,२००८
- 'राजहंसी वाटचाल,' मुलाखत: दिलीप माजगावकर ,शब्दांकन राम जगताप, लोकसत्ता दिवाळी अंक, २०१३
- सुगम मराठी व्याकरण व लेखन , मो.रा. वाळंबे,नितीन प्रकाशन, पुणे ,पन्नासावी आवृत्ती.
- मराठीचे व्याकरण, डॉ. लीला गोविलकर ,मेहता पब्लिशिंग हाऊस, पुणे, १९९३, पहिली आवृत्ती.
- साहित्याची भाषा,भालचंद्र नेमाडे, साकेत प्रकाशन,औरंगाबाद,१९८७, पहिली आवृत्ती
- मुद्रित शोधन, य.ए.धायगुडे ,द पूना प्रेस ओनर्स असोसिएशन लिमिटेड, पुणे. दुसरी आवृत्ती आवृत्ती,१९७७.
- मराठी प्रकाशन व्यवसाय परिचय, शरद गोगटे, अखिल भारतीय मराठी प्रकाशक संघ, 1999 ,पहिली आवृत्ती.

CBCS Syllabus as per NEP 2020 for M.A.
(2023 Pattern)

Name of the Programme : M.A Marathi
Programme Code- : PAMAR
Class : M.A.I (MARATHI)
Semester : I
Course Type : Electives
Course Name : ग्रामीण साहित्य
Course Code : MAR-511-MJE
No. of Lecturer : 60
No. of Credit : 04

Course Objectives:

१) स्वातंत्र्यप्राप्ती नंतरच्या कालखंडातील ग्रामीण साहित्य निर्मितीची पार्श्वभूमी समजावून घेणे.
२) साठोत्तरी मराठी साहित्यामधील विविध वाड्मयीन प्रवाहांचे स्वरूप आणि कार्य यांचा आढावा घेणे.
३) ग्रामीण साहित्याचे स्वरूप व कार्य समजावून घेणे.
४) ग्रामीण साहित्यातील विविध वाड्मय प्रकाराचा विकास कसा होत गेला याचा अभ्यास करणे.
५) ग्रामीण साहित्य आणि समाज यांचा परस्पर संबंध यांचा अभ्यास करणे.
६)ग्रामीण साहित्य आणि संस्कृती यांचा अभ्यास करणे.
७) ग्रामीण साहित्याच्या सामाजिक बांधिलकीचा अभ्यास करणे.

Course Outcomes:

CO1.ग्रामीण परिसर, शेती-भाती, जीवनमान, राहणीमान, सांस्कृतिक जीवन जाणून घेण्यास आणि ते व्यक्त करण्यास सक्षम होतील.
CO2.स्वातंत्र्यप्राप्ती नंतरच्या कालखंडातील ग्रामीण साहित्य निर्मितीची पार्श्वभूमी लक्षात येईल.
CO3.ग्रामीण साहित्यातील विविध वाड्मय प्रकाराचा अभ्यास होईल.
CO4.साठोत्तरी मराठी साहित्यामधील विविध वाड्मयीन प्रवाहांचे बदलते स्वरूप आणि कार्य लक्षात येईल.
CO5. ग्रामीण साहित्य आणि समाज यांचा परस्पर संबंध लक्षात येईल.
CO6. ग्रामीण साहित्य आणि सामाजिक बांधिलकीचा यांचा परस्पर संबंध समजवून येईल.
CO7.ग्रामीण बोलीचा अभ्यास होईल.

Topics and Learning Points

घटक	तपशील	तासिका
१	**साठोत्तरी मराठी साहित्य स्वरूप आणि ग्रामीण साहित्य** १.१ साठोत्तरी मराठी वाड्य.मयीन प्रवाह १.२ ग्रामीण साहित्य स्वरूप आणि संकल्पना	१०
२	**ग्रामीण साहित्य प्रवाह : प्रेरणा आणि प्रवृत्ती** २.३ ग्रामीण साहित्य प्रवाह निर्मितीची कारणे २.४ ग्रामीण साहित्य: प्रेरणा आणि प्रवृत्ती २.५ ग्रामीण साहित्याचे देशीपण व वेगळेपण	१०
३	**ग्रामीण साहित्य आणि समाज** ३.१ गावगाड्याची जडणघडण ३.२ ग्रामीण साहित्यातून घडणारे सामाजिक, सांस्कृतिक दर्शन ३.३ ग्रामीण साहित्य आणि परिसर यांचा परस्पर संबंध ३.४ ग्रामीण समाज आणि ग्रामीण साहित्य	१०
४	**ग्रामीण साहित्याची वाटचाल** ३.१ ग्रामीण कवितेची वाटचाल ३.२ ग्रामीण कथेची वाटचाल ३.३ ग्रामीण कादंबरीची वाटचाल ३.४ ग्रामीण नाटकाची वाटचाल	१०
५	**ग्रामीण साहित्य: स्वरूप व चिकित्सा** ४.१ ग्रामीण साहित्याचे भाषिक आविष्काररूपे ४.२ ग्रामीण साहित्य चळवळ आणि ग्रामीण साहित्य	१०
६	**ग्रामीण साहित्य आणि बांधिलकी** ४.३ ग्रामीण साहित्य आणि सामाजिक बांधिलकी ४.४ ग्रामीण साहित्याचे विषय	१०

संदर्भ ग्रंथ

१) ग्रामीण साहित्य : स्वरूप आणि समस्या –डॉ. आनंद यादव
२) ग्रामीणता : साहित्य आणि वास्तव–डॉ. आनंद यादव
३) मराठी साहित्य,समाज आणि संस्कृती–डॉ. आनंद यादव
४) ग्रामीण साहित्य : एक चिंतन-डॉ. द. ता. भोसले
५) ग्रामीण कथा – डॉ. वासुदेव मुलाटे
६) ग्रामीण साहित्य प्रेरणा आणि प्रयोजन –डॉ. श्रीराम गुंदेकर
७) ग्रामीण साहित्य- डॉ.रा. रं. बोराडे
८) मराठी कादंबरीतील प्रादेशिकता –डॉ. भास्कर शेळके
९) ग्रामसंस्कृती-डॉ. आनंद यादव
१०) ग्रामीण कादंबरी-डॉ. रवींद्र ठाकूर
११) ग्रामीण साहित्याची चळवळ- डॉ. कीर्ती मुळीक
१२) ग्रामीण साहित्य आणि वास्तव –संपा. डॉ. कृष्णा इंगोले
१३) ग्रामीण-प्रादेशिक कादंबरीतील बोलीभाषा –डॉ. सुनील खामगळ

(2023 Pattern)

Name of the Programme	:	**M.A. MARATHI**
Program Code	:	**PAMAR**
Class	:	**M. A. I**
Semester	:	**I**
Course Type	:	**RM**
Course Name	:	**Research Methodology in Marathi**
Course Code	:	**MAR-521-RM**
No. of Lectures	:	**60**
No. of Credits	:	**4**

Course Objectives:

- विद्यार्थ्याना संशोधन संकल्पना समजली पाहिजे.
- विद्यार्थ्यांची संशोधन वृत्ती विकसित करणे.
- साहित्याच्या अभ्यासात संशोधनाचे महत्त्व लक्षात यावे.
- साहित्याची आणि संशोधनाची व्याप्ती लक्षात घेणे.
- संशोधनप्रकारांची ओळख होईल.
- साहित्याचा इतर सामाजिक शास्त्रांशी असलेला संबंध लक्षात येईल.
- विविध संशोधन पद्धतींचा परिचय होईल व त्यानुसार प्रत्यक्ष संशोधन करणे शक्य होईल .

Course Outcomes:

CO1 विद्यार्थ्यांना संशोधन संकल्पना समजेल.
CO2 विद्यार्थ्यांना संशोधनाचे स्वरूप व व्याप्ती यांचे आकलन होईल.
CO3 विद्यार्थ्याना संशोधन प्रक्रियेची ओळख होईल.
CO4 विद्यार्थ्यांमध्ये संशोधन वृत्ती वाढीस लागेल.
CO5 विद्यार्थी साहित्याचा आणि विविध संशोधन पद्धतींचा अनुबंधसमजून घेईल व त्यांचे प्रत्यक्ष उपयोजन करण्यास शिकेल.
CO6 साहित्याचा आणि इतर सामाजिक शास्त्रांशी असलेला संशोधनाचा संबंध यासंबंधी विद्यार्थ्याचे आकलन वाढीस लागेल.
CO7 विद्यार्थी संशोधनपर लेखन करू लागेल

Topics and Learning Points

घटक	तपशील	तासिका
१	**संशोधन संकल्पना व स्वरूप** १. संशोधनाच्या व्याख्या २. साहित्य संशोधनाचे स्वरूप वैशिष्ट्ये ३. साहित्य संशोधनाच्या प्रेरणा व प्रयोजने	१२
२	**साहित्य संशोधनाच्या पद्धती** १. वैज्ञानिक व प्रयोगनिष्ठ पद्धती (विज्ञान तंत्रज्ञान) २. सर्वेक्षणात्मक शोध पद्धती ३. ऐतिहासिक शोध पद्धती ४. संख्याशास्त्रीय शोध पद्धती ५. विगमनात्मक आणि निगमनात्मक पद्धती (तर्कशास्त्र) ६. मानसशास्त्रीय शोध पद्धती ७. तौलनिक संशोधन पद्धती	१२
३	**संशोधनाचे प्रकार** १. तथ्यलक्षी संशोधन (Fact finding) २. संहितानिष्ठ संशोधन (Textual Reasearch) ३. अन्वयार्थ प्रधान संशोधन (Interpretative Reasearch) ४. सर्जनशील संशोधन (creative Research)	१२
४	**संशोधनाची साधने व टप्पे** १. संशोधनाची साधने ग्रंथालय ,पुस्तके, नियतकालिके, वृत्तपत्रे, कोश वाड्मय,सूची वाड्मय, हस्तलिखिते, शिलालेख, ताम्रपट इ. २. संशोधन प्रक्रियेतील विविध टप्पे.	१२
५	**संशोधनवृत्ती, गुण आणि पदवीय संशोधन स्वरूप** १. सशोधकाचे गुण २. पदव्युत्तर पातळीवरील संशोधनाची लेखन पध्दती	१२

संदर्भग्रंथ

१. संशोधन पद्धती: प्रक्रिया व अंतरंग डॉ.दु.का.संत.

२. संशोधनाची क्षितीजे :संपा. डॉ. भा.ल.भोळे
३. शोधनिबंधाची लेखन पद्धती -सं.गं. मालशे...
४. शैक्षणिक संशोधन- डॉ. हेमलता पारसनीस
५. मराठी संशोधनविद्या-डॉ.उषा देशमुख.
६. मराठी साहित्य संशोधन: नव्या दिशा डॉ.अविनाश आवलगावकर
७. भाषा आणि साहित्य संशोधन: संपा. वसंत स. जोशी, खंड १,२,३ महाराष्ट्र साहित्य परिषद, पुणे.
८. संशोधन स्वरुप आणि पद्धती: संपा. डॉ.सु.रा.चुनेकर, रंगनाथ पठारे
९. संशोधन: सिद्धांत व पद्धती -सदा क-हाडे.
१०. साहित्य संशोधन वाटा आणि वळणे - डॉ. सुधाकर शेलार

Examination Pattern / Evaluation Pattern

Teaching and Evaluation (for Major, Minor, AEC, VEC, IKS courses)

Course Credits	No. of Hours per Semester Theory/Practical	No. of Hours per Week Theory/Practical	Maximum Marks	CE 40 %	ESE 60%
1	15 / 30	1 / 2	25	10	15
2	30 / 60	2 / 4	50	20	30
3	45 / 90	4 / 6	75	30	45
4	60 / 120	4 / 8	100	40	60

Teaching and Evaluation (for VSC, SEC & CC courses)

- Evaluation to be done by Internal & External Experts
- No descriptive end semester written examination
- Evaluation to be done at Department level preferably prior to commencement of Theory /Practical Examinations
- Evaluation to be done on the Skills gained by student